

המביא פרק רביעי ביצה

כמא מ"י פ"א מהל' שבת הלכה ח סמג לאון עה טו"ע א"ח ס"י שכן סעף ד וס"י תקט"ו סעף ד:

ג ב מ"י שם טו"ע א"ח ס"י שכן סעף ה:

ג מ"י שם הלכה ו:

ג ד מ"י שם פ"ג ה' ג סמג שם טו"ע א"ח ס"י שד סעף ה:

ג ה מ"י פ"א שם הלכה ו סמג שם טו"ע א"ח ס"י שכן סעף ד:

ג ו טו"ע שם ס"י שד סעף ה:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אובלי בהמה אין בהן משום חיות, ומתביבין עליה מטלטלין עצי בשמים להריח ולהניף לחולה בו, ופרקינן כי תניא הריח בקשין בני מלילה ניהו, ואוקימנא הכי מוללו ומריח בו, קוטמו ומריח בו, ב"ד"א ברכין, אבל בקשין לא יקטמו, ואם קטמו פטור אבל אסור, לחצות בו שיניו לא יקטמו ואם קטמו חייב חטאת, תני חזא קוטמו ומריח בו, ואוקימנא ברכין, ותניא אידך, לא יקטמו ואוקימנא בקשין, ואקשינן בקשין אמאי לא, והא תני שובר אדם חבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי, ועוד דא רבה ורבין בני רב אדא אמרי דרב יהודה הוה מפשח ויהיב להו אלוותא פישחי פישחי, פירוש עצי קציעות שמעשנין בהן, ואצ"ל דהוה קשין וכו', לקחתא דגרי וחיצי. ופרקינן אלא לא קשיא הא דתני קוטמו רבין, והא דתני לא יקטמו ר' אלעזר, דתני ר' אליעזר אומר נוטל אדם קטמו משלפניו לחצות בו שיניו, וכו' לא יטול אלא מן האבוס של בהמה, ושנין שלא יקטמו בין ממה שנטל לפניו ובין מה שנטל מן האבוס של בהמה, ואם קטמו לחצות בו שיניו ולפתוח בו דלת בשבת, כיוצא בזה חייב חטאת, כיום טוב במזיד לוקח (מדברי ר' אליעזר, וכו' אחר זה ואחר זה בין ב"ד"א בין בשבת אינו אלא משום שבות, ר' אליעזר דקתני התם קטמו לחצות בו שיניו ולפתוח בו דלת חייב חטאת, והא לא יקטמו לכתחילה להריח בו, ואם קטמו פטור אבל אסור, ורבין דאמרי אפילו קטמו לחצות בו שיניו ולפתוח בו דלת אינו חייב אלא משום שבות, הכא קוטמו להריח בו לכתחילה, פירוש במוסתקי כמו קציעות מהורקין בתוך החבית, פסקא אין מוציאין אור לא מן העצים ולא מן האבוס ולא מן העפר ולא מן המים, מיט' דמוליד ביו"ט, ואין מלבינים הרעפים לצלות עליהן בשר, ופירוש אין מצפיין הקיריות באש, ואוקמה ר' יוחנן דמתכוין לבדוקם אם מקבלין האור, כלומר אם נגמרה מלאכתן ולא יתבקעו.

פסוק אבל אסור קא קשיא כ"י חייב חטאת מבעיא. פרש"י תשובה גדולה חזרת להשיני דאפי' פטור אבל אסור קא קשיא לי כ"ש דחייב חטאת קא קשיא לי אבל לא קשיא כלל דהתם מיירי בקשין שאינן ראויין למאכל בהמה וקשה מאי מלריך

בלשונו השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי לשני ליה לאלתר התם מיירי בקשין וע"ק דמשמע דבקשין מתמר לרב יהודה ובסמוך מתיר רב יהודה אף להריח דאמר דמפשח ויהיב אלוותא וכו' ור"מ דגרסי' כגרסא דר"מ דגרסי' א"ל וה"פ דרב יהודה משיב לרב כהנא פשיטא דהצרייתא נשנית בטעות דהא הא דקאמר פטור אבל אסור קא קשיא לי דלדבריה מותר לגמרי ואפי' לכתחילה חייב חטאת מבעיא כ"ש דנשנית בטעות כיון דקתני חייב חטאת וא"ל רב כהנא לרב יהודה מניין לשנויי לך דהצרייתא מיירי בקשין שאין ראויין כלל למאכל בהמה ולכן זהו דלהריח פטור אבל אסור לחצות בו שיניו חייב חטאת אבל לדידך קשה דבקשין נמי קא אמרת דמותר להריח כדקאמר מפשח ויהיב אלוותא וכו' ומ"מ רב יהודה לא הוה מודה ליה דרב יהודה ס"ל דלחצות שיניו פטור אבל אסור ולהריח מותר אפי' לכתחילה אף על גב דקשין הן להריח מותר:

ב"י הוינן בי רב יהודה הוה מפשח אף בו, ומיירי להריח כדמסקי דסבר כרבנן דאמרו התם גבי לחצות שיניו פטור אבל אסור ולהריח מותר אפי' לכתחילה ולא גזרו שמה יקטום וא"ת למה נמנעו כשחל יו"ט במ"ש מלהריח בשמים משום שמה יקטום והא לא חיישינן כדמוכח הכא אליבא דרב יהודה דס"ל כרבנן וגם אין שייך לפרושי טעמא משום אש גיהנם שמתחיל לשרוף ולהסריח ולכן מצרכין בכל מ"ש דעלמא וכשחל יו"ט במ"ש אז אין האש מתחיל לשרוף ולהסריח ולכן לא מצרכין דהא גם ציו"ט שזבת דא"כ גם צמוצאי יו"ט אמאי לא מצרכין אצמשים וגם אין לפרש דהא דמצרכין אצמשים צמוצאי יו"ט אמאי לא מצרכין אצמשים ומישב דעמו ממילא בלא ריח בשמים א: **ב"י** תניא הריח במוסתקי.

מוזפפת ורעועה פירש רש"י דלא חיישינן לתקון כלי דהואיל ורעועה הרבה יחוס עליה דשמה יקלקל החבית ועושה נקב לכל הפחות שיוכל וה"ר יצחק פירש במסכת ערוצין (דף לד: ושם ג"ה ואמאי) דכיון שהם מדובקים צופת ואין החמיכות שלמות לא הוי שום תקון כלי:

הנשברים כך אמר לי רבי שמואל המכונה חסיד מן צרשט"א

אולי צהמה. כגון קש ועלי קנים אין צהם משום תקון כלי ומותר לקטום ולתקן קש של שבלין בשבת לחצות שיניו: להניף. וונטלי"ר משום הצלל: ומוללו. צין אצבעותיו להוילא ריחו: ולא יקטמו להריח זו. שהיא מקום הקטימה לח וריחו נודף גזירה דלא ליתי

לקוטמו לחצות בו שיניו דהתם כלי משוי ליה ואיכא אסורא דאורייתא: פטור. דאינו לשם כלי: חייב חטאת. בשבת ויש עני בשמים שהן אובלי צהמה ואפי' חייב: א"ל רב יהודה השתא פטור אבל אסור קא להשיניי אס מאלת צרייתא אומרת לחצות בו שיניו פטור אבל אסור אף היא היתה תשובה לדברי שאני אומר מותר לכתחילה וכל שכן שהצאת לי חיוז חטאת אבל אינה תשובה דכי תניא הריח צעני בשמים קשין שאינן ראויין למאכל צהמה: קוטמו ומריח בו. ואפי' לכתחילה דהא אף לחצות בו שיניו שרי אלא אורחא דמיתלמא נקט שאין דרך רכין לתקן לחצות: בקשין אמאי לא. להריח בו מי גזור רבנן כשאין מתכוין לכלי אטו מתכוין: והסני שזכר אדם חניו. מנפסה שיש צה גרוגרות ואוכל ובלבד שלא יתכוין ליפות השצירה להיות לה שלפ שתהא עוד כלי: הוה מפשח. אישצרי"ר צלע"ו כשמסעף צידו ענפים מעץ גדול כמו ויפשחני (איכה ג) עשה לי גדר בעשפיות בענפי עני היער סציעות דרכי כדי שלא אלל כדקן שעושינן בני הערים שקורין פלייש"ץ: הוה מפשח. לן מן התלושין: אלוותא. מקלות גדולים כמו ולא באלה ולא ברומח במסכת שבת (דף סג:). ואע"ג דהויא לקספא דרגי וחיצי. שהיא קשה ורחוי לעשות ממנו צית יד לקרדוס ולפסל שקורין דולוי"ר והוא היה שזרה להריח: לא יטול אלא מן האבוס של בהמה. דדבר הראוי להאילת מוכן לכל חוץ אבל עינים הואיל ודרכן לדבר האסור כגון לעשות כליס לא התירו לטלטלן אלא להסקה: שלא יקטמו. אקיסס קאי: אחד זה ואחד זה. אחד שבת ואחד יוס טוב: אינו אלא משום שבות. דקטימה תקון כלאחר יד הוא ולא תקון מעליא הוא אלא א"כ מתחכו וממתקו צסקין. והשתא קא מהדר לתרוצי קושיא דלעיל הא דתני לעיל בקשין לא יקטמו להריח ר' אליעזר דאמר בקוטם לכלי חייב חטאת הכא גבי קוטם להריח פטור אבל אסור גזירה שמה יקטמו לכלי והא דרב יהודה דמפשח להריח כרבנן דאמרי בקוטם לכלי פטור אבל אסור הכא להריח מותר לכתחילה: וליס ליה לרבי אליעזר כו'. והא הכא דכי מתכוין לעשות כלי איכא חיוצא דאורייתא וכי לא מתכוין לא גזור רבנן לכתחילה: כי תניא הריח. דמותר: צמוצאי. שזבת שזרה שמדבקין שצריה שברף של עץ שקורין ש"ף שעושינן הימנו זפת וקורין אותו ריישינ"א וריחו דומה לריח לבונה ובלשון ערבי קורין אותו מוסתקי" ומדבקין בו קערות חרס להגזר צה שלא יתכוון לעשות כלי: שצריך

א) מוספתא שבת פ"א, ב) שבת קמ"ו, ג) וי"ע מוס' פסחים ק"ז ד"ה רב,

גליון הש"ס

גמ' הוה פפשח. וכן בלישנא דמתני' אילן שפסחה פ"ד מ"ו דשע"מ: שם דהב"א אחר זה ואחר זה. עיין שבת דף קמ"ו ע"ב רש"י ד"ה שמה יקטום:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה כי הוינן וכו' להניף באוויר. אישצרי"ר [אישצרי"ר]. לגזום, לדלל. פלייש"ץ [פלייש"ץ]. לכוסף. דולוי"ר [דולוי"ר]. מעד. מעין גרון. ש"ף. אשוח. ריישינ"א. [ריישינ"א]. ש"ף. ע. ברבשט"א. ברבשט"ו (עיר בארנונה שבספרד).

לעוי רש"י

ונטלי"ר [וינטלי"ר]. להניף באוויר. אישצרי"ר [אישצרי"ר]. לגזום, לדלל. פלייש"ץ [פלייש"ץ]. לכוסף. דולוי"ר [דולוי"ר]. מעד. מעין גרון. ש"ף. אשוח. ריישינ"א. [ריישינ"א]. ש"ף. ע. ברבשט"א. ברבשט"ו (עיר בארנונה שבספרד).

מוסף רש"י

שובר אדם את החבית. מלחא גרוגרות, כסקין או כסיף, לאכול ממנה גרוגרות. לחץ כמקלקל שום אסור בשבת, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי. לנזקה יפה כפסח (נשא שבת קמ"ו).

מוסף תוספות

א. כ"ש דקתני חייב חטאת דליכא מלאן דלימא הכי, אלא ודאי ברייתא שבתאה היא ולא הותבן מיהו. נשיא. ב. ובמצ"ש פוסקת כדאמרוין בפ"ב (לעיל טו.) והגוף נחלש. מ"פ. ג. הוא שמח מחמת שמחת יו"ט ותענוג המועד ואינו מרגיש באיבוד יתירה. תוס' ר"ד פסחים ק"ז ד"ה שם אמר רב. ד. לבו נהנה ונפשו מתרחבת כשרואה המאכלים הטובים והתענוגים. מ"פ. ה. דמחמת גריעתו לא חיישינן שיתכוון לעשות כלי. תוס' ה"ל"ש עיובין ל: ד"ה סא.